

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

5.

Kocelj je stopil v izbico. Temno je bilo v njej, ker je bilo edino okence zagrnjeno s črno zaveso. Kocelj se ni obotavljal, ampak je šel naravnost do okenca. Odgrnil je zaveso; svetloba se je razlila po vsej izbici. Kocelj se je okrenil in se je ogledal po izbici. Nikakega pohištva ni bilo nikjer; samo tam v kotu je stala borna postelja; na postelji je pa čepela majhna, majhna deklica. Obraz je zakrivala z rokami in je bridko in obupno jokala.

In Kocelj je stopil k postelji in je obstal. — »Ne joči, deklica!« je rekel sočutno. »Glej, saj ni treba, da jočeš. Vem, da te je sinoči ugrabila Anjara Panjara in te je privedla semkaj, da te nauči čaranja. Vse vem.«

Deklica je razkrila obrazek in ga je pogledala z milimi očmi, ki pa so bile vse zalite s solzami. »Reši me, reši in me povedi nazaj k mamicil« je rekla z ihtočim glasom. »Nočem biti pri grdi ženski... strah me je, joj, tako strah...«

»Saj te bom rešil,« je odvrnil Kocelj. »Ničesar se ne boj, ker boš še danes doma pri mamici. Samo zato sem vdrl v to izbico, da te rešim, ker se mi smiliš, sirotica! Samo to mi povej, čigava si, da te vem povesti domov.«

»Rezika sem, Juvanova Rezika,« je odvrnila deklica in ni več jokala. »Tam doli v Ratečah je naša hiša . . . Ali veš, kje je pri Juvanu?«

Kocelj je zamahnil z roko in dejal: »Kaj bi ne vedel! Saj sem bil že pri vas. Lansko leto sem se bil nekaj potepal po Ratečah, zato sem se potepal, ker me je bila rajnka stara mati pošteno nabila. Pa sem bil hudo lačen in sem prišel k vam. Vašo mater sem poprosil za košček kruha. Pa mi je dala strašansko velik kos in še celó latvico kislega mleka. O, to sem se najedel, da se še danes spominjam. Bog povrni vaši dobri materi, ker jaz ji pač ne morem . . . A veš, kdo sem jaz? No, pa ti povem, da boš vedela. Jaz sem Kocelj, Jankov Kocelj!«

Deklica je skočila s postelje, ker je bila ležala vso noč kar oblečena. Za roko je prijela Kocelja in ga je vnovič prosila: »Reši me, ljubi Kocelj! Glej, mamica joče doma za mano, ker me je ugrabila grda ženska.«

Kocelj jo je gledal in je videl, da je deklica majhna, niti šest let stara. Slabotna je bila in nežna kot bela marjetica na pomladanski trati. Lasje so ji bili temni in so padali v dveh debelih kitah po hrbtu. Modre, velike oči so ji bile še vedno polne solz, in te solze so tekle tudi po rdečih, zdravih licih. Deklica je bila oblečena v pisano krilce in pisano šlabankico. Na nogah pa so ji tičale mehke, iz domače volne izdelane copatke. — Kocelj jo je gledal in smilila se mu je do dna srca. Za roko jo je prijel in ji prijazno rekel: »Saj sem ti že dvakrat rekel, da se me nikar ne boj! Jankov Kocelj sem, in nihče ne more reči, da je Jankov Kocelj že kdaj prizadel komu kaj hudega. Samo to sem v svojem življenju storil hudo, da sem lani naši Jelici iz mesta nagajal zaradi zobka, ki ga ji je bila ukradla hudobna miška. No, pa so me paglavci tudi hudo nabunkali zaradi tega . . . Vedi, Rezika, da si popolnoma na varnem. Hudobna ženska, ki te je bila ugrabila sinoči, je že v ječi. Da ne pobegne od tam, za to bom pa že jaz poskrbel!«

Rezika si je obrisala z rokavom solzni obrazek. Pa se je že zasmejala in je rekla: »Kocelj, kar zdajle me povedi domov! O, saj bi šla sama. Pa ne znam za pot in tudi tega ne vem, kje sem prav za prav . . . Zato me pa povedi kar zdajle domov, da ne bo mamica prehudo jokala . . . Lepo, lepo te prosim!«

»Hm,« je odvrnil Kocelj. »Saj bi te, če bi te mogel. A v kleti imam zaprto Anjaro Panjaro in moram paziti nanjo, da mi ne pobegne . . . Če bi tega ne bilo, bi kar šel. Saj sem tako že namenjen v Rateče . . . A čakaj — lepega tovariša imam s sabo. Tam v izbi me pričakuje. Kar pojdiva v izbo! Vsi trije se dogovorimo, da bo prav . . . Rezika, nikar se ne ustraši mojega tovariša! Saj ni hud — vsaka mešica in

vsak komar ga uženeta v kozji rog. Oči ima take kakor tisti kačji pastirji, ki se spreletavajo nad Korenskimi jezerom. Nos pa mu je tak kakor najlepši in največji storž najvišje smreke, ki raste na Mucni gori. Pojdi, Rezika, da ti ga pokažem! Vem, da te bo imel takoj rad in ti bo takoj začel pripovedovati strašne zgodbe o svojem nosku. Pojdi!»

Prijel je deklico za roko in jo je povedel v izbo. Tam na sredi je stal pritlikavec Brincelj. Srepo je gledal skozi ogromna, zelena obrobljena očala, šilasti nos se mu je povetil kakor Godčevemu purančku, če mu pokažeš zakrivljen prst. Zakaj pritlikavec Brincelj je še vedno mislil, da se Koclju ni podela huda krvca in je prišel zdaj nazaj, da pograbi sekuro in udrihne po siromašnem pritlikavcu. — Deklica je zagledala Brinclja, plaho se je stisnila h Koclju in se je oklenila nje-

gove roke. Tudi Brincelj je zagledal deklico. Nos se mu je privzdignil, oči niso več gledale srepo skozi očala. — »Ojojmene!« je dejal Brincelj in se je veselo posmejal. »Deklica, hehe — prav majčkена deklica! Zato si tako butal s strašansko sekuro po durih, da si rešil majčkeno deklico! Pa sem mislil, da hočeš krotiti samo svojo hudo jezico. Pa sem mislil, da hočeš posekati mene in moj lepi nosek...«

Pritlikavec je sklepal z rokami in se je vedno bolj bližal. A Rezika se ga je bala in je skočila za Koclja. Kar obraz si je zakrivala in se ni upala pogledati pritlikavca. — »Pusti jo!« je rekel Kocelj Brinclju. »Ali ne vidiš, da se te boji? Pa kako bi se te otrok ne bal, ko imaš take oči, da je človeka kar strah? In nos, tvoj nos! Tak je kakor strašilo!«

»Kaj? Kaj si rekel, Koceljček?« se je razkoračil Brincelj. »Ti praviš, da je moj nosek strašilo? Koceljček, Bog te bo kaznoval za

te besede! Ti ljubi moj nosek! Kako te žali ta nepridiprav! Strašilo, strašilo si, ko si pa vendar tako lep!»

In Brincelj je zopet povetil svoj dolgi nos. Z desnico ga je prav ljubeznivo pobožal in se je umaknil ves razžaljen do mize. Tam je sedel na klop in se je stisnil v kot. Rezika ga je vsa začudena gledala in zdaj se ga skoro ni več bala, ker je videla, da čudni in na prvi pogled strašni pritlikavec ni prav nič hudoben. — »A kdo je to?« je vprašala Koclja potihoma.

»Oh, to je pritlikavec Brincelj,« je odgovoril Kocelj. »Prav dober možiček je in ne stori žalega niti mešici. Pri sodniku Vitrancu je služil do včeraj. A včeraj ga je Vitranec nabil in ga zapodil po svetu. Zdaj pa pojde z menoj v mesto, da si tamkaj prisluživa cekinov na peharje. Hišo si zgradiva potem, veliko hišo, da je po vsej dolini ne bo lepše.«

Rezika se je ozrla po izbi in je vprašala: »A kje je hudobna ženska, ki me je siloma odvedla z doma? Kaj, če stopi zdajle v izbo?«

A Kocelj jo je povedel do mize in jo posadil na klop. — »Oh, tista ženska!« je menil malomarno in je zamahnil z roko. »Nikoli več se te ne dotakne, Rezika! Zato pa ni treba, da se je bojiš. Veš, tista ženska ni nihče drugi kot čarovnica Anjara Panjara. Ker je strašno hudobna, sem ji obljubil, da jo zaprem v samo sršenovo gnezdo. No, za zdaj jo imam zaprto samo v kleti. A sršenovo gnezdo še pride na vrsto. Le nikar se ne boj, Rezika! Jankov Kocelj pač ni tak, da ne bi držal svoje obljube.«

Pritlikavec Brincelj je pogledal Koclja in je prosil s sklenjenimi rokami: »Kroti hudo krvco, Koceljček! Usliši me, poslušaj me, ljubi Koceljček!«

»He, kdo ti pa kaj hoče?« se je obregnil Kocelj, a se je hitro pomiril in se obrnil k Reziki z vprašanjem: »Pa kako te je mogla Anjara Panjara ukrasti iz same hiše? Čudno, da tvoja mati tega ni zapazila.«

Rezika se je bila že popolnoma potolažila. Nič več je ni skrbelo, pa tudi v srčecu ji ni bilo nič več hudo in žalostno. Saj je vedela, da je rešena in bo kmalu, kmalu zopet doma. Pa je pripovedovala: »Hm, spat sem šla sinoči in sem legla v posteljico. Mamica me je še prekrizžala, pa sem zaspala. In sem se prebudila, ko me je nekdo hudo pograbil. Jokati sem hotela, a tisti nekdo mi je z roko zatisnil usta. In je skočil z mano skozi okno in je letel z mano skozi vas. Dolgo je tekel. Pa se je ustavil, na tla me je položil in sem jokala in hotela pobegniti. A pograbil me je in mi je oblekel krilce in šlabankico, ker me je strašno zeblo. Copatke mi je obul in me je zopet dvignil na roke. In je hitel in hitel, a jaz sem jokala na vso moč in sem klicala mamico... Pa sva prišla v to hišico in tu me je vrgel tisti nekdo na posteljo. Svečo je nažgal in sem videla, da je tisti nekdo grda, črna ženska. Ustrašila sem se še bolj in sem še bolj jokala. A huda ženska

me ni pogledala. S svečo je odšla in je zaklenila duri. Pa sem jokala v temi in sem se bala. Oj, jokala sem tako dolgo, dokler nisem zaspa... Prebudil me je ropot, in tedaj si prišel ti, Kocelj, da me rešiš.«

Rezika je vzdihnila in je povabila glavico. Koclju in Brinclju se je močno smilila. Brincelj se je bliže primaknil in je dejal: »Strah te je bilo, strašno strah? O, saj jaz sam vem, kaj je strah. Glej, tudi jaz sem že pretrpel dosti strahu zaradi svojega noska, ki je tako lep, da je vsak dan v nevarnosti. Zato pa vem, kaj je strah!«

Rezika se je zasmejala pritlikavčevim besedam. No, Kocelj pa je zopet zavrnil Brinclja in je rekel: »Brincelj, ne šalobari! Tu sedimo zdaj pri mizi, Anjara Panjara pa rogovili v črni kleti. Zato pa pomislimo malo, kaj naj ukrenemo! Do sodnega dne menda vendar ne bomo čepeli v tej začarani koči!«

Pritlikavec Brincelj je obe roki položil na trebušček in je dejal: »O, jaz znam dobro svetovati. Sodniku Vitrancu sem svetoval že dolga leta. Zato pa znam, da nihče tako na svetu. Toda zdaj ne morem prav nič svetovati, ker moj želodček ne dovoljuje tega. Moj želodček je hud, ker je strašno lačen! Pa je tudi lahko lačen, ker niti ne vem, kdaj sem zadnjikrat jedel.«

Tudi Kocelj je čutil, da je lačen. Saj je vedel, da je že davno minilo poldne. — »Prav praviš,« je rekel. »Tudi jaz sem nekaj lačen, pa tudi Rezika bo lačna. Pa grem pogledat v kuhinjo. Morda najdem tam kaj poštenega, ki se nam bo prileglo...«

Kocelj je res odšel iz izbe. Pritlikavec Brincelj se je splazil izza mize in se je moško postavil pred Reziko. Na prsi se je potrkal s pestjo in je rekel: »Ali me vidiš, deklica? O, seveda me vidiš! Pa poglej tudi moj nosek! Pa mi reci, ako ni lep, tako lep, da ga ne dobiš lepšega na svetu!«

»Oh, ne — oh, ne!« je odgovorila Rezika in se je smejala iz vsega srca. Pritlikavec Brincelj jo je hvaležno pogledal, potem pa je tlesknil z rokami, se zavrtel po izbi in se samo smejal.

